

جامعه عبور از بحران را مدیون مادران است

عکس: ژانلین استوارت

سال سخت رو به پایان است اما مشکلات هم چنان ادامه دارد. یک سال از بحران کووید ۱۹ می گذرد و در اخبار منتشر شده از سوی سازمان بهداشت جهانی، تا سوت پایان این بحران زمان زیادی باقی مانده است. پیامدهای اقتصادی و روانی این همه گیری نیز تا سال ها گریبان گیر جامعه باقی خواهد ماند. اما در این میان، در یک سال گذشته، بسیاری از خانواده ها با مسائلی روبه رو شدند که هیچ گونه ذهنیت و آمادگی قبلی ای درباره آن نداشتند. اگر چه نهادهای حمایتی و اجتماعی خیلی تلاش کردند با آموزش های روزانه شرایط را تا اندازه ای مطلوب کنند، در آخرین ماه سال و در آستانه فرارسیدن نوروز، مادرها و پدرانی که هنوز در هزار توی تأمین اقتصادی خانواده گرفتار هستند، زنان سرپرست خانواده که سعی می کنند با همه دشواری ها تاب آور باشند و مدارا کنند و فرزندان بی گناه همیار تأمین اقتصادی خانواده هستند و گاه بنا بر شرایط سنی و موقعیت اجتماعی خود در بین گروه هم کلاسی ها تحت تأثیر رسانه های مجازی، توانایی درک شرایط خانواده در میان طوفان مشکلات را از دست داده اند، همگی، به همتی نیاز دارند تا نوروز را با چشم پوشی از سختی ها به گونه ای متفاوت آغاز کنند.

دکتر مهتاب علی نیاذ
جامعه شناسی

مضاعف انجام چندین مسئولیت به طور هم زمان و هضم دغدغه های متلاطم درباره انجام بهینه و مفید و کاستن حد اکثری از آسیب ها و خطراتی که کانون خانواده را به واسطه درست انجام نشدن کارها تهدید می کند همه و همه به عهده مادران است.

مادر معلمی به زبان آسان و در عمل وایلاست

شما هم جزو مادرانی هستید که از اول همراه یک سال تحصیلی پر تنش را با به پای فرزند یا فرزندان تجربه کرده اید؟ فراهم سازی امکانات آموزشی مجازی، نظارت و دغدغه چگونگی نظارت بر فرایند استفاده از رسانه مجازی توسط فرزند، دشواری آموزش با حضور حداقلی معلم و همراهی کردن به ویژه دختران نوجوان در شرایط خاص سنی و دسترسی گسترده به فضاهای مجازی از دشواری های تجربه زیستن برای مادران ایرانی به ویژه در این ماه پایانی سال است که علاوه بر وظایف خانه داری، همسرداری، مالی و اقتصادی، امر آموزش را نیز متقبل شده اند و شاید حتی هیاهوی خانه تکانی پایان سال در حجم همراهی تحصیلی با فرزند گاهی کم شده باشد. اگر چه نهاد آموزشی در سال تحصیلی ای که گذشت سعی کرد با برگزاری دوره های آموزشی مجازی نظیر آموزش خانواده، آموزش علم روز، آموزش مهارت های زندگی، آموزش آسیب ها، تهدیدها و فرصت های فضای مجازی کمی از شدت و میزان دغدغه های مادران و سنگینی تکلیف اجتماعی که بر آنان تحمیل شده بود بکاهد، به طور عملی به دلیل فقدان بودجه های مالی یا فراهم نبودن زیرساخت های مورد نیاز برای دسترسی همه مادران به آموزش های مربوط، تا چه اندازه موفقیت با نهاد آموزشی یار بود و توانست دوره هایی اثرگذار برای والدین به ویژه مادران که نقش معلم در منزل را در کنار معلمان

عاطفی مخاطره آمیزی شده اید که از تنش های متعددی سرشار است؟ علاوه بر مشکلات اقتصادی و حجم وسیع کارهای نیمه تمام پایان سال و فرارسیدن زمان انجام آداب و رسوم سال نو، نظیر خرید کردن های عیدانه که نیازمند درآمد کافی و روحیه مثبت است، بیشتر شما به عنوان یک مادر در آخرین ماه سال با چالش های دیگری روبه رو هستید، چالشی مشترک با نظام آموزشی در فرایند تحصیل فرزندان خود. علاوه بر خدمات خانه تکانی و فرزند پروری و بودجه بندی درآمد و هزینه های پایان سال که اغلب بر دوش مادر خانواده سنگینی می کند، امسال به تبع مجازی بودن آموزش تحصیلی، مادران ناگزیرند به مسئله تحصیل و نظارت بر آموزش مجازی فرزند خود نیز بپردازند. گستردگی دغدغه های زنان از سال گذشته به مراتب بسیار بیشتر است. شرایط فعلی زنان در خانواده مصداق بارز با یک دست چندین هندوانه برداشتن است و تحمل استرس های

مادران و نقش های متعدد

این روزها دشواری ها به گونه ای آستانه تحمل را پایین آورده اند که گاهی احوال آدم ها شبیه یک بمب ساعتی است که هر لحظه با کوچک ترین بی درایتی یا ضعف در تحمل این حجم از طاقت فرسای تأمین بقا و حفظ زندگی، منفجر خواهد شد. به اصطلاح در شرایط فعلی درگیری با کرونا و افزایش آمار مبتلایان به افسردگی نشان دهنده آن است که بحران اخیر روان و قدرت تاب آوری را به چالش کشیده است. شما جزو کدام دسته از مادران هستید؟ مادرانی که در چالش فعلی گرفتار آمده اند یا مادرانی که سعی در تزریق امید به خانواده دارند؟ افق پیش رویشان را چگونه می بینید؟ آیا توان آن را دارید که از تاریکی ناامیدی های اقتصادی، روزنه ای به امیدواری و توان برای تلاش ایجاد کنید؟ در روابط بین فردی خانواده با فرزندتان یا سایر اعضای خانواده تعامل مؤثر و مثبتی دارید یا درگیر رابطه

در فضای مجازی ایفا کرده اند و هم چنان باید ایفا کنند انجام دهد؟

به احترام مادران باید تمام اقدام ایستاد

واقعیت این است که مادران به طور ناگهانی با یک نقش تازه روبه رو شدند، انتظار اجتماعی ای که برای آن آموزش ندیده بودند اما به ناچار در معرض انجام و قضاوت اجتماعی قرار گرفتند، چه مادران شاغلی که به محض رسیدن به منزل تلفن همراه خود را در اختیار فرزند گذاشتند تا در کلاس های مجازی شرکت کند و خود به انجام کارهای داخل منزل مشغول شدند چه مادران خانه دار که در طول روز درگیر انجام تکالیف تحصیلی فرزند شدند. علاوه بر همه تلاش های مادران در برابر نقش های جدید مادرانه که کووید ۱۹ و سیاست های اجرایی مدیران بر آنان تحمیل کرد، قضاوت های اجتماعی نیز بر چگونگی عملکرد مادران سایه افکنده است. چنانچه به عنوان یک مادر یا یک سیاست گذار اجتماعی حوزه خانواده یا آموزش و پرورش یا حتی به عنوان یک معلم که نگاهی بیرونی به عملکرد مادران در فرایند تحصیل مجازی امسال دانش آموزان این جامعه دارد به طاقت فرسای نقش های محول شده بر زنان در خانواده در سالی که گذشت نظر افکنید، با زنانی روبه رو خواهید شد که همه انرژی و توان خود را صرف کرده اند تا بتوانند در فرودهای پایانی سال که گذشت، کانون خانواده را در هم بستگی و تا حد امکان موفق حفظ کنند. اگر چه از زیبایی های اجتماعی نشان می دهد در فرایند همیاری فرزند محصل با ۳۲ تپ عملکردی از مادران یعنی مادر بی خیال، مادر استرسی و مادر خنثی روبه رو هستیم، با توجه به فقدان آموزش های لازم پیش از محول کردن این نقش به مادران، باید گفت که جامعه ایرانی باید تمام قد به احترام این تلاش بی وقفه زنانی که سالی چنین سخت را تاب آورده اند بایستد.

زن مشهدهی سخنور در اردوگاه مغولان

غلامرضا آذری خاکستر
روانشناس اجتماعی

مغولان پس از تصرف ایران، تعدادی از شهرها را ویران و با خاک یکسان کردند شماری از مردم را کشتند یا به اسارت گرفتند. در این میان، یکی از بانوان خراسانی که از شعرا و سخنوران آن ایام بود در شهر مشهده به اسارت مغولان درآمد. علی اکبر مشیر سلیمی، مؤلف «زنان سخنور ایران از یک هزار سال پیش تا امروز»، ضمن ارائه ۲ رباعی از فاطمه مشهدهی، او را زن سخنور آن روزگار معرفی کرده است. علاوه بر متون تاریخی، برخی نویسندگان نیز در آثار و مقالاتی که به رشته تحریر در آورده اند، از فاطمه خاتون یاد و زندگی و زمانه او بررسی و تحلیل کرده اند. دکتر شیرین بیانی در کتاب «زن در ایران عصر مغول» و دکتر تحفه ابراهیم اواد مقاله ای با عنوان «فاطمه خاتون مشهدهی، شاعر، قهرمان عهد مغول» و دیگر پژوهشگر درباره این بانوی مشهدهی تحقیقاتی انجام داده اند. بنا به گزارش های تاریخی فاطمه خاتون، پس از اسارت، به اردوی توراکینا خاتون فرستاده شد. شرح اسارت و نحوه نفوذ وی در دربار مغول در کتاب «تاریخ جهانگشای»، تألیف عطاملک بن بهاء الدین بن محمد بن محمد جونی، یکی از نویسندگان مشهور قرن هفتم هجری، آمده است. جونی ماجرای اسارت فاطمه خاتون را به تفصیل بیان کرده و در این باره نوشته است: «به وقت استخلاص موضعی که مشهده مقدس علی الرضا علیه افضل الصلوه و التحیه در آنجاست، او را به اسبیری بیرون آوردند به قراقورم افتاد و در بازار آن دلاله بود و در فنون ذکا و زیرکی، دلاله محتاله شاگردی او را شایستی، و به هر وقت در عهد دولت قان آن او را در ادوی توراکینا خاتون آموذودی بودی. چون حال دیگرگون شد و امیر جینیقایی پای از میان بیرون نهاد، قربت او زیاد گشت و تمکن او به غایت انجامید چنان که محرم اسرار درونی و محل رازهای نهانی شدند دست او در اوامر و نواهی گشاده شد و بزرگان اطراف به حمایت او توسل می نمودند، خاصه بزرگان خراسان و جمعی از سادات مشهده مقدس به نزدیک او رفتند که در زعم او آن بود که سلاله سادات کبار است و چون خانی بر گیوک خان قرار گرفت، «آن گونه که گزارش های تاریخی بیان می کنند، شرف الدین خوارزمی که از دیوان سالاران ایرانی مورد حمایت فاطمه خاتون بود، در ایام حکومت مغولان در خراسان جایگاه خود را در امور دیوانی دوباره به دست آورد. پس از مدتی، این زن سخنور ایرانی مورد کینه اطرافیان قرار گرفته و دسیسه چینیان زمینه های حذف او را فراهم آوردند. بنا بر محتوای منابع تاریخی، ساقی گیوک فاطمه را نزد گیوک منتم کرد. بنابراین، روزی با این هدف نزد گیوک آمد و چنین وانمود که بیماری شاهزاده کوتان، فرزند دیگر توراکینا، نتیجه افسون این زن جادوگر و پیروان اوست، و پیغام فرستاد که «اگر من از دنیا رفتم، مسئول مرگم فاطمه است. او را به انتقام مجازات کنید.» از قضا، کوتان به دلیل این بیماری در گذشت و بنا به خواسته او، گیوک نیز که از نفوذ این زن بیمناک بود و بهانه مناسبی برای از بین بردنش یافته بود، نزد مادر خود پیغام فرستاد که فاطمه را به دربار او بفرستد. توراکینا تا مدتی در برابر این درخواست مقاومت کرد اما پس از اینکه چندین بار پیغام هایی ردوبدل شد و ایلیخان بر این کار پافشاری کرد، مادر تسلیم خواسته پسرش شد و او را فرستاد. پایان زندگی این بانوی سخنور و سیاست مدار و خوشنماک است زیرا روزها و شبها فاطمه خاتون را برهنه، بسته، تشنه و گرسنه نگه داشتند. شکنجه زیادی بر او تحمیل شد. سپس منادش را دوختند و در نمدی بیچیدند و در آب انداختند.

فراهم سازی امکانات آموزشی مجازی، نظارت و دغدغه چگونگی نظارت بر فرایند استفاده از رسانه مجازی توسط فرزند، دشواری آموزش با حضور حداقلی معلم و همراهی کردن به ویژه دختران نوجوان در شرایط خاص سنی و دسترسی گسترده به فضاهای مجازی از دشواری های تجربه زیستن برای مادران ایرانی به ویژه در این ماه پایانی سال است

(۴)

شهربانو

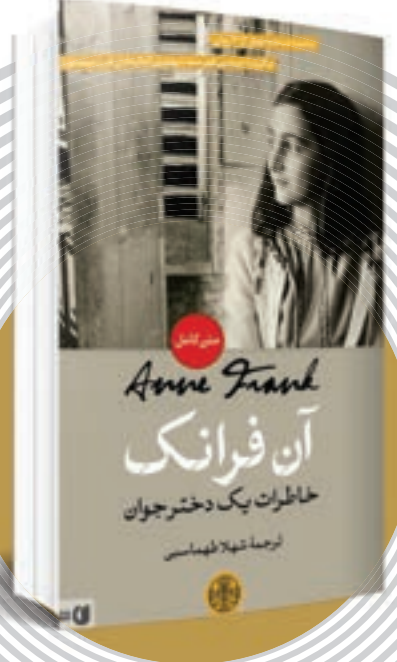
برگزیده جایزه گوهرشاد

دکتر نفیسه ثقفی، دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، یکی از بانوان نامدار مشهد است که در چهارمین دوره برگزاری جایزه گوهرشاد نیز برگزیده شده است. این متخصص زنان و زایمان در کنار تألیف ۲ کتاب، ۳۹ مقاله علمی فارسی و ۳۵ مقاله علمی به زبان انگلیسی دارد.

ضمیمه روزنامه شهرآرا
صاحب امتیاز:
شهرداری مشهده
مدیرمسئول و سردبیر:
سید هادی فیاضی
مسئول ضمیمه
حمیده وحیدی

می شوند و قصه به پایان خود نزدیک است. اما دست نوشته ها در آن خانه باقی مانده اند، دست نوشته هایی که درد و رنج انسانی بی گناهان را به نمایش می گذارد. از روی این کتاب چندین نمایشنامه و فیلم ساخته شده است. خاطرات مستند آن فرانک تصویرگر جنگی نفرت انگیز است که کودکان و نوجوانان قربانیان بی گناهان آن هستند.

آن فرانک

• مترجم: شهلا طهاسبی

برده اند و از نجات یافتگان دوران غلبه هیتلر محسوب می شوند، کسانی که اکنون در شرایط امن ناپودی نازی ها می توانند از گذشته شان حرف بزنند و می توانند قساوت و بیرحمی فاشیست ها را به جهان نشان دهند. اما کتابی که امروز می خواهیم برای شما معرفی کنیم اثری متفاوت است. نویسنده کتاب دختری جوان به نام «آن فرانک» در پانزده سالگی، بر اثر حصبه، در یکی از اردوگاه های مرگ نازی ها جان خود را از دست داد، آن هم بعد از ۲۵ ماه زندگی در اتاقی کوچک در آمستردام که او و خانواده اش از ترس نازی های آلمانی و بعد از فرار به هلند به آن پناه برده بودند. آن فرانک در سیزده سالگی دفتر خاطراتی برای تولدش هدیه گرفت. هیچ کس فکر نمی کرد در طول این ۲ سال آن فرانک این دفترچه را از خاطراتی پر کند که تصویر تازه ای از جنایت نازی ها به جهان عرضه کند. هیچ کس فکرش را نمی کرد که دختر کوچک رنج دیده پس از مرگش به چهره ای جهانی تبدیل شود. خاطرات آن فرانک تصویر روحیه مقاومت و شکست ناپذیر انسانی است که در جهنمی کابوس وار زندگی می کند. او در میان هجوم ترس و وحشت و خون ریزی به اصلت و زیبایی زندگی عشق می ورزد، دختری صادق، آسیب دیده و پر از رؤیا که روزها خوش را انتظار می کشد، روزهایی که هیچ گاه نمی آیند. خاطرات آن فرانک روان و واقعی است. او از مشکلات خانواده اش می گوید، از اسرار درونش، از جهان بیرون. آن، آدم های اطرافش را تحلیل می کند و از تجربه عشقش می گوید. با این همه، دبری نمی باید که هلند هم به دست نازی ها اشغال می شود. بر اثر خیانت یا یک اتفاق ساده، نهانگاه آن و خانواده اش کشف می شود و آن ها دستگیر و به آشوبس فرستاده

الهام یوسفی شهرزاد

جنگ در بیرون عشق در اتاق زیر شیروانی

نگاهی کوتاه به کتاب «آن فرانک»

داستان های بسیاری درباره مرگ نوشته شده است. داستان های بسیاری درباره ترس، اضطراب و جنگ نوشته شده است. داستان هایی که ما با خواندن آن ها تلاش می کنیم بفهمیم آدم ها در موقعیت هایی که ما فقط اسم و توصیفشان را در کتاب های تاریخی شنیده ایم چه تجربه های داشته اند. جنگ جهانی دوم، اضطراب و وحشت حضور نازی ها در کشورهای اروپایی، فرار یهودیان آلمانی به کشورهای مجاور، زیستن با اضطراب مرگ و ترس دستگیر شدن و فرستاده شدن به اردوگاه های مرگ و... بیشتر این واقعیت ها را آدم هایی نوشته اند که از این دوران سر به سلامت بیرون